

Intensievere hulpaanpak bij verwarde risicopersonen door zorginstanties, politie en gemeenten

Experiment met 45 'lastpakken'

Martijn Gijsbertsen

Alkmaar ■ In totaal 45 personen met verward gedrag uit de regio's Alkmaar, West-Friesland en Kop van Noord-Holland worden tenminste de komende twee jaar nauwgezet gevolgd en intensiever geholpen door zorginstanties, politie en gemeenten.

Het gaat om mensen die vaak overlast veroorzaken en een gevaar voor zichzelf en/of hun omgeving (kunnen) vormen. 'Lastpakken' met zogeheten multiproblematiek: een combinatie van complexe moeilijkheden, onder meer op het gebied van verslaving, psychische gesteldheid, huisvesting en financiën.

Het experiment is een initiatief van de Veiligheidsregio Noord-Holland Noord (17 gemeenten) en duurt minimaal tot oktober 2021. De proef wordt bekostigd via rijks subsidie en reguliere budgetten voor behandeling en maatschappelijke ondersteuning. Soortgelijke projecten lopen onder meer ook in Amsterdam, Den Haag, Utrecht en Tilburg.

Escalatie

Door verwarde personen met een veiligheidsrisico door meerdere instanties structureel te volgen en daarin beter gezamenlijk te opereren, moeten signalen als het bergafwaarts met iemand gaat eerder worden opgepikt. Door vervolgens sneller hulp te bieden, worden escalatie en gevaarlijke situaties voorkomen.

Andere doelen zijn de leefomstandigheden en het perspectief voor deze doelgroep te verbeteren en de kosten voor hulp en opvang (wat kan oplopen tot tonnen per persoon per jaar) te matigen.

De 45 deelnemers zijn door gemeenten en zorginstanties aangedragen en geselecteerd uit in totaal 147 naar voren geschoven kandidaten. De pilot is al gestart met 15 van hen. De komende weken wordt dat aantal uitgebreid.

Het is puur toeval dat het project min of meer gelijktijdig valt met het schietincident in Alkmaar, waarbij de verwarde Carla Floriano Rodrigues (48) door politiekogels om het leven is gekomen. De voorbereidingen liepen reeds.

Het experiment volgt op onderzoek naar knelpunten in de aanpak van verwarde personen met een veiligheidsrisico in Noord-Holland Noord. Daaruit bleek dat die te versnipperd is, te zeer op incidenten gericht, de regio vaak in het midden blijft liggen en hulpbehoevenden soms tussen wal en schip vallen.

'Out of the box'

Bij de hulpverlening aan personen met verward gedrag, die een gevaar voor zichzelf of hun omgeving (kunnen) vormen, moet ook meer 'out of the box' worden gedacht. Zodat het keurslijf van protocollen en richtlijnen minder knelt en de aanpak niet dwarsboomt.

In plaats van te wachten op bijvoorbeeld de juiste indicatie of groen licht voor financiële dekking moeten zaken als huisvesting, dagbesteding en behandeling direct of sneller kunnen worden geregeld.

Dat zorgt voor structuur en continuïteit, zo stelt Arjen Witteveen, projectleider bij de Veiligheidsregio Noord-Holland Noord op het gebied van aanpak van verwarde per-

Projectleiders Arjen Witteveen en Anne Judith Apeldoorn.

FOTO VEILIGHEIDSGEGIO NOORD-HOLLAND NOORD

sonen met een veiligheidsrisico.

In het kader van een proef met 45 personen die nauwlettend worden gevolgd, pleit hij voor een regionaal potje, waarin gemeenten jaarlijks een bijdrage storten om allerlei acute zaken mee te bekostigen.

Treinkaartje

„Soms heeft iemand geen geld voor een treinkaartje om naar een intakegesprek te gaan. Of is er extra beveiliging nodig om iemand een passende crisisbehandeling te kunnen bieden en acuut gevaar af te wenden. Is dat niet geregeld, dan steekt dat een spaak in de wielen van een traject”, aldus Witteveen.

„Door een beroep op dat regio-budget te doen, kan dat tijdelijk worden voorgeschoten. Totdat het achteraf vanuit reguliere middelen is dichtgetimmerd. Met dat geld moet dus flexibel kunnen worden omgesprongen.”

Hij geeft als voorbeelden een verslaafde die na opname in een veilige kliniek terugkeert in de maatschappij, maar niet naar de dagbesteding gaat omdat de papierwinkel nog niet rond is. „Laat hem even goed meedoen, voordat-ie terugvalt

Continuïteit in aanpak gaat voor protocollen

in middelengebruik.”

Of de psychisch kwetsbare gevangene die vrijkomt en geen dak boven zijn hoofd heeft, op straat leeft en misschien diefstallen pleegt om te overleven. „Huisvest zo iemand tijdelijk in een leegstaand pand met een goede zorgstructuur daar omheen.”

„Onderdak is een cruciale voorwaarde om de aanpak te laten slagen. Vandaar dat wij voor zulke noodplaatsen in overleg zijn met gemeenten en corporaties in de regio.”

In de ogen van Witteveen schort het in Noord-Holland Noord voor deze specifieke doelgroep aan toereikende (opvang)voorzieningen. „Van woonruimte voor mensen die je even niet in een normale woonwijk kunt of wilt hebben tot hoogbeveiligde zorgplekken.”

„Hulp of een behandeling landt niet, wanneer iemand niet in een passende omgeving zit, niet goed slaapt of zelfs niet weet waar-ie 's avonds terecht kan”, vult Anne Judith Apeldoorn aan. Zij is projectleider maatwerkvoorzieningen bij de Veiligheidsregio Noord-Holland Noord.

„Soms worden personen met verward gedrag door zeven, acht instellingen afgewezen, omdat ze te heftig, agressief, overlastgevend of complex zijn.”

Vanuit de maatschappij wordt volgens haar verwacht dat iedereen zelfstandig is, meedoet. „Maar er bestaat een groep mensen die dat gewoon niet alleen redt.”

Paradijsvogelhuisjes

„Zij verblijven op straat, in tuinhuisjes of in kassen op volkstuinen. Voorzieningen waar zij vroeger heen konden, zijn door de overheid wegbezuinigd. Daar zijn we in doorgeschoten. Je kunt niet alles afbreken.”

'Paradijsvogelhuisjes', duin- of veldwoningen zouden uitkomst kunnen bieden. „Daar kunnen ze even uit de maatschappij worden

Meldingen Incidenten

In 2018 heeft de politie in Noord-Holland Noord 3271 meldingen van incidenten veroorzaakt door personen met verward gedrag ontvangen. In totaal ging het om 1365 verschillende personen.

gehaald zonder overlast voor anderen te veroorzaken. Sommigen zijn echt beschadigd, kampen met PTSS (post-traumatische stressstoornis, red.) en kunnen 's nachts ineens keihard beginnen te gillen. Daar moet je professionele hulpverlening omheen bouwen. En structuur bieden door ze te helpen bij onder meer het schoonhouden van de woning, dagbesteding en financiën.”

Via het nieuwe experiment, waarbij 45 verwarde personen in Noord-Holland Noord met een veiligheidsrisico intensief worden gevolgd, moet de overlast flink worden beteugeld.

„Deze groep vergt altijd veel inzet. Van GGZ, politie, gemeenten en andere hulpverleners. Ondanks keihard werken is het in de praktijk soms verdomd moeilijk om grip op deze personen te krijgen. Overal in het land worstelen ze met de aanpak. Dit is ontzettend ingewikkeld”, weet Witteveen.

„De aanpak is vaak ad hoc. Dan staat de verslaving voorop, dan de psychische gesteldheid of het hebben van een woning. Met als resultaat dat er te weinig gebeurt. Er wordt soms te veel geredeneerd en gehandeld vanuit eigen belangen en onmogelijkheden. Terwijl je overlast en excessen voor kunt zijn door tijdig en gezamenlijk op signalen in te springen.”

Wanneer iemand 'uit de bocht vliegt' of een acuut gevaar vormt, zetten gemeenten en ketenpartners zich volgens Witteveen altijd enorm in om tot oplossingen te komen en worden er in allerlei maatregelen getroffen.

„Is het vervolgens weer rustig of raakt iemand door detentie of behandeling langer uit beeld, dan bestaat de neiging tot achterover leunen. Vaak zit de betrokken partijen er dan samen niet voldoende bovenop. Bij terugkeer in de maatschappij blijken zaken als onderdak of dagbesteding niet of nauwelijks geregeld, waardoor de problemen weer van vooraf aan beginnen.”

Dat moet worden voorkomen via procesregisseurs bij het Zorg- en Veiligheidshuis, die de centrale regio over specifieke gevallen voeren, en via regelmatig terugkerende teamoverleggen in plaats van incidentele individuele casusbesprekingen.

Levensloopcoaches

„De continuïteit in de aanpak is van groot belang. Uiteindelijk willen we er naartoe dat iedere deelnemer een vast aanspreekpunt krijgt, die overal vanaf weet en er altijd voor iemand of iemands familie of behandelars is om mee in gesprek te gaan. Levensloopcoaches, centrale figuren die het overzicht en de touwtjes in handen hebben, zijn superbelangrijk in dit experiment.”